

Raadsnota

Raadsvergadering de data 21 juni 2021

Onderwerp: vaststelling 'Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol Zuid-Limburg 2021-2024'

Aan de gemeenteraad,

1. Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

Samenvatting

In het kader van de decentralisatie van overheidstaken ligt de preventie en handhaving van de Drank- en Horecawet (DHW) sinds 2013 bij de gemeenten. De Drank en Horecawet wordt per 1 juli 2021 vervangen door de nieuwe Alcoholwet; hierover later meer onder het kopje 'relatie met bestaand beleid'.

Per 1 januari 2014 is, via een nieuwe wijziging in de DHW, de leeftijdsgrens voor het kopen en in bezit hebben (in publieke ruimten) van zwak alcoholhoudende dranken verhoogd naar 18 jaar. De DHW (artikel 43a) verplicht gemeenten om een Preventie- en Handhavingsplan (PenH-plan) door de raad te laten vaststellen voor de periode van 2021-2024. Het PenH-plan richt zich vooral op jongeren onder de 18 jaar en de leefomgeving van deze jongeren.

Advies van het raadsvoorstel

Het voorstel is om dit Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol 2021-2024 vast te stellen.

2. Aanleiding / Situatie / Argumenten

Aanleiding

In artikel 43a van de Alcoholwet is bepaald dat de gemeenteraad iedere 4 jaar een Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol dient vast te stellen. Daarbij staat ook dat dit in beginsel gelijktijdig met het vaststellen van de lokale nota gezondheidsbeleid dient te gebeuren.

Het vorige Preventie- en Handhavingsplan 2015-2019 is in 2015 door alle (toenmalige) 18 gemeenten in Zuid-Limburg vastgesteld. Daarbij zijn er wel accentverschillen voor de drie sub-regio's gemaakt. Dit keer is gekozen om één PenH-plan voor heel Zuid-Limburg te maken. Omdat de cijfers van Gezondheidsmonitor Jeugd pas in juni 2020 beschikbaar waren, heeft het opstellen van een nieuw PenH-plan vertraging opgelopen. Daardoor wordt dit nieuwe plan niet gelijktijdig met de Gezondheidsnota 2020-2023 'Zuid springt eruit! Zuid-Limburg zet nieuwe trend in gezondheid' vastgesteld.

Dit PenH-plan is een coproductie van de GGD Zuid-Limburg, Halt, Mondriaan en de 16 Zuid-Limburgse gemeenten.

Het plan geeft de gezamenlijke regionale doelen en doelstellingen aan en elke gemeente kan in zijn eigen plannen accenten aangeven voor de uitvoering. Bijvoorbeeld in de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's in het kader van de Drank- en Horecawet.

Situatie en doelen

Het doel van het raadsvoorstel is door middel van vaststelling van het Preventie- en Handhavingsplan jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2021-2024 richting te geven aan het bestrijden en

terugdringen van alcoholgebruik / misbruik onder jeugdigen in Zuid-Limburg. Dat doen we door een gezamenlijke aanpak vanuit GGD Zuid-Limburg, Verslavingspreventie Mondriaan, Horeca, Bureau Halt en Handhaving. Het voorliggende plan is een continuering van het plan 2015-2019 waarbij er voor gekozen is om de reeds benoemde ambities te handhaven. De redenen daarvoor zijn dat de ambities uit het vorige plan, ondanks goede vorderingen, nog niet gehaald zijn en daarom vooral gekozen wordt voor continuïteit van de huidige inzet.

De doelen voor 2024 zijn als volgt weer te geven:

- In 2024 is de beginleeftijd van jongeren en hun eerste glas alcohol in Zuid-Limburg verhoogd naar 14 jaar (in 2019 lag dit op 11,2 jaar).

- In 2024 is het aantal jongeren dat de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken met x percentage gedaald onder resp.:

- o 13 jarigen van 15,6% naar 5%;
- o 14 jarigen van 24,7% naar 10%;
- o 15 jarigen van 51,8% naar 20%;
- o 16 jarigen van 71,7% naar 40%;
- o 17 jarigen van 84,6% naar 70%.

- In 2024 is het 'Binge drinken' onder jongeren, met x percentage gedaald onder resp.:

- o 13 jarigen van 10,8% naar 5%;
- o 14 jarigen van 19,0% naar 10%;
- o 15 jarigen van 32,5% naar 20%;
- o 16 jarigen van 55,4% naar 40%;

- In 2024 is de sociale beschikbaarheid van alcohol (het verstrekken van alcohol door ouders, vrienden en familie) gehalveerd ten opzichte van 2013.

- In 2024 is het aantal ouders dat jongeren toestaat om thuis te drinken met een x percentage gedaald:

- o 13-14 jarigen 24% naar 10%;
- o 15-16 jarigen 53% naar 25%.

- In 2024 is het aantal jonge mensen onder de 16 jaar dat het afgelopen jaar is opgenomen met een alcoholintoxicatie gedaald van 30% (2013) naar 15% jonger dan 16 jaar in 2024.

Argumenten

Het Preventie- en Handavingsplan jeugd en alcohol 2021-2024 bevat een aantal uitgangspunten voor het bestrijden van (overmatig) alcohol gebruik onder jongeren. Naast de wettelijke verplichting om een dergelijk plan vast te stellen, zijn er ook een aantal inhoudelijke argumenten om hier extra op in te zetten waarbij m.n. gezondheid, overlast, en leefbaarheid belangrijk zijn. Vanuit gezondheidsperspectief is alcoholgebruik onder jongeren niet gewenst. Alcohol gebruik op jonge leeftijd kan leiden tot gezondheidsproblemen (lever, nieren, hersenen), concentratiestoornissen, middelvenerslaving, armoede en ongewenst gedrag. Er is nog steeds sprake van een gezondheidsachterstand in Zuid-Limburg t.o.v. de rest van Nederland. De constatering dat

er sprake is van een forse en hardnekkige gezondheidsachterstand werd in 2019 gedaan naar aanleiding van het onderzoek 'De Limburg Factor' van de UM (Academische Werkplaats Limburg) en vorm de basis van het regionaal gezondheidsbeleid 'Zuid Spring Er Uit 2020-2023' zoals door de raad vastgesteld. Daarin werd als doelstelling benoemd de gezondheidsachterstand met 25% te hebben verminderd in 2030. Eén van de kernpunten van het regionaal gezondheidsbeleid is het overmatig alcoholgebruik. Alcoholgebruik is een van de factoren die meespelen in het optreden van o.a. seksuele intimidatie maar speelt ook vaak een rol in situaties van huiselijk geweld. Vanuit die hoek liggen er duidelijke verbanden met de aanpak seksuele intimidatie en de aanpak van huiselijk geweld. Maar het werkt uiteraard ook door in de ontwikkelingskansen van jongeren binnen de maatschappij, de participatiemogelijkheden van jongeren binnen onderwijs en arbeid en armoede. Ook het Maastrichts Sportakkoord heeft nadrukkelijk aandacht voor alcoholgebruik onder jongeren en de wijze waarop beweging en sport effect kan hebben om dit terug te dringen.

3. Relatie met bestaand beleid

De doelstellingen/instrumenten zoals deze zijn opgenomen in het PenH-plan moeten worden overgenomen in het Handhavingsuitvoeringsplan 2021-2024.

Drank- en Horecawet wordt Alcoholwet:

Per 1 juli 2021 treedt de nieuwe Alcoholwet in werking. De Drank- en Horecawet verplicht horecabedrijven die alcoholische drank schenken over een Drank- en Horecavergunning te beschikken. Anders dan deze naam misschien doet vermoeden ziet deze vergunning alleen op het verstrekken van alcoholische drank. Daarom is de naam van de wet veranderd in 'Alcoholwet'.

De belangrijkste wijzigingen in het kort:

Er zijn wijzigingen die vastliggen en er zijn wijzigingen die per gemeente geregeld kunnen worden. Vast zijn:

- De verkoop van alcohol op afstand wordt geregeld. Het streven is door betere regulering de naleving van de leeftijdsgrens te verhogen. Dit geldt zowel voor het moment van aankoop via internet als voor het moment van aflevering. Het toezicht op de verkoop op afstand gaat naar de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).
- Het stunten met prijzen wordt verder aan banden gelegd. Prijsacties met meer dan 25% korting zijn niet langer toegestaan. Het toezicht op de prijsacties wordt ook gecentraliseerd bij de NVWA.
- Het Besluit eisen inrichtingen DHW komt te vervallen, de eisen in het Bouwbesluit voldoen. Alleen de eis voor het scheiden van de slijtlokaliteit met andere bedrijfsactiviteiten door een verbindingsruimte blijft bestaan. Het Bouwbesluit bevat hiervoor geen regeling. Hierbij valt te denken aan de zogenaamde borrelshops bij supermarkten en proeflokalen bij slijterijen.
- Wederverstrekking van alcohol (een meerderjarige die alcohol koopt voor een minderjarige) wordt strafbaar.

Wijzigingen die een gemeente per verordening kan regelen:

- Het verhogen van de minimale vloeroppervlakte-eisen voor horeca- en slijtersbedrijven;
- Het mogelijk maken voor slijters om proeverijen te organiseren;
- Het eisen van de aanwezigheid van iemand met een diploma sociale hygiëne op een vervoermiddel waar bedrijfsmatig alcohol wordt geschonken, zoals een bierfiets;
- Het aanwijzen van een alcoholoverlastgebied wanneer sprake is van ernstige overlast of verstoring van de openbare orde.

4. Samenwerking

Het Preventie- en Handhavingsplan jeugd en alcohol Zuid-Limburg 2021-2024 is opgesteld in nauwe samenwerking met de GGD Zuid-Limburg, Mondriaan, Bureau Halt en de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. Binnen de inzet van m.n. GGD gezondheidsvoorlichting en Mondriaan verslavingspreventie wordt met jongeren op zowel onderwijsinstellingen als op locatie (evenementen, concerten e.d.) de discussie gevoerd over wat de grenzen van alcohol en middelen gebruik zijn

5. Financiën

De gemeente Maastricht beheert als centrumgemeente de rijksmiddelen voor verslavingspreventie, waaronder alcoholpreventie (decentralisatiebudget voor Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg). De regionale ambtelijke werkgroep, die is opgericht voor de opstelling van het voorliggende PenH-plan, bepaalt voor 2021-2024 de prioritering van de inzet van preventie-uren op basis van de gemeentelijke uitvoeringsplannen. Financiering van het regionale nalevingsonderzoek in de periode van 2021-2024 is voor handen.

De activiteiten die in het kader van de preventie worden ondernomen, maken onderdeel uit van (subsidie-, maatwerk-) afspraken met Mondriaan, GGD en Halt. Hierbij wordt in het kader van efficiency ook ingezet op gecombineerde preventieprogramma's. Activiteiten binnen dit kader kunnen worden uitgevoerd binnen de reguliere afspraken of er kunnen extra budgetten hiervoor worden afgesproken.

Iedere gemeente zet eigen financiering in voor regelgeving en handhaving op basis van de gemeentelijke uitvoeringsplannen.

6. Communicatie

De gemeenten in Zuid-Limburg maken gebruik van (gratis) campagnemateriaal; NIX18. Alcoholverkooppunten hebben vanuit het rijk de beschikking over communicatiemateriaal dat hun klanten informeert over de regelgeving. Inmiddels hebben de toezichthouders van de afdeling Veiligheid, Toezicht en Handhaving dergelijk materiaal al bij vele verkooppunten verspreid.

7. Afwegingen en Advies

Gelet op het voorgaande wordt geadviseerd:

- Bijgaand 'Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol Zuid-Limburg 2021-2024' vast te stellen.
- Bijgaand 'Uitvoeringsprogramma Alcohol en Jeugd 2021-2024 gemeente Valkenburg aan de Geul' ter kennisname aan te nemen.
- Bijgaande 'tussenevaluatie Preventie- en Handhavingsplan 2015-2019' ter kennisname aan te nemen.
- Bijgaand 'Mysteryshop onderzoek naleving leeftijdsgrens verkoop alcohol Zuid-Limburg 2018' ter kennisname aan te nemen.

8. Bijlagen

- Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol 2021-2024
- Uitvoeringsprogramma Alcohol en Jeugd 2021-2024 gemeente Valkenburg aan de Geul'
- Tussenevaluatie Preventie- en Handhavingsplan 2015-2019
- Mysteryshop onderzoek naleving leeftijdsgrens verkoop alcohol Zuid-Limburg 2018

het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 18 mei 2021;

Gehoord de raadsadviescommissie Algemene Bestuurlijke Aangelegenheden de dato 7 juni 2021.

B e s l u i t :

- Het 'Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol Zuid-Limburg 2021-2024' vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 21 juni 2021.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter